

Věstník MZd ČR, částka 8/2013

POSTUP POSKYTOVATELŮ ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB
PŘI PROPOUŠTĚNÍ NOVOROZENCŮ DO VLASTNÍHO SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ

Ve snaze sjednotit postup poskytovatelů zdravotních služeb při propouštění novorozenců z lůžkové péče do jejich vlastního sociálního prostředí vydává Ministerstvo zdravotnictví tento doporučující metodický návod:

Čl. 1

Propouštění novorozenců z lůžkové péče do jejich vlastního sociálního prostředí

1.1. Propuštění fyziologického novorozence do jeho vlastního sociálního prostředí se doporučuje v souladu s názorem českých odborných lékařských společností po uplynutí nejméně 72 hodin od jeho narození, jestliže

- a) průběh postnatální adaptace hlavních fyziologických funkcí a jejich stabilita odpovídá věku;
- b) byl aplikován vitamín K;
- c) příjem výživy novorozence je zajištěn a křivka hmotnosti již neklesá;
- d) byla provedena screeningová vyšetření novorozence^{1), 2), 3), 4)};
- e) zbytek pupečníku zasychá, nebo byl odstraněn seříznutím a po seříznutí uplynulo alespoň 24 hodin;
- f) zdravotní stav novorozence dovoluje jeho propuštění do vlastního sociálního prostředí.

1.2. Za fyziologického novorozence je považován donošený novorozenec (trvání těhotenství 37+0 až 41+6 týdnů a dnů), s hmotností nad 2 500 g a který je bez zjevných známek patologie.

1.3. Informace o splnění výše uvedených podmínek jsou uvedeny v propouštěcí zprávě novorozence, popř. zprávě o novorozenci.

Čl. 2

Propuštění fyziologického novorozence do jeho vlastního sociálního prostředí před uplynutím 72 hodin od jeho narození

Fyziologický novorozenec se propustí do vlastního sociálního prostředí před uplynutím 72 hodin od jeho narození, pokud to jeho zákonný zástupce požaduje a jestliže:

- a) předložil písemné odvolání souhlasu s poskytnutím zdravotních služeb novorozenci, popřípadě písemné prohlášení o nesouhlasu s poskytováním zdravotních služeb nebo byl o tomto odvolání nebo nesouhlasu učiněn záznam do zdravotnické dokumentace vedené o novorozenci⁵⁾ (vzor písemného prohlášení je uveden v [příloze č. 2](#));
- b) byl prokazatelně náležitě informován o možných důsledcích vyplývajících z propuštění novorozence před uplynutím 72 hodin od jeho narození (vzor informace je uveden v [příloze č. 1](#));

c) byl náležitě informován o skutečnosti, že v zájmu zajištění dalšího zdravého vývoje novorozence české odborné lékařské společnosti doporučují:

1. do 24 hodin po propuštění zdravotní péči (klinické vyšetření) u poskytovatele zdravotních služeb v oboru neonatologie, dětské lékařství nebo praktické lékařství pro děti a dorost;
2. provedení odběru krve na screening dědičných metabolických poruch 48 - 72 hodin po narození u poskytovatele zdravotních služeb v oboru neonatologie, dětské lékařství nebo praktické lékařství pro děti a dorost⁴¹;
3. další dosud neprovedená screeningová vyšetření novorozence u poskytovatele zdravotních služeb^{21, 31, 41}.

Čl. 3

Poskytování zdravotních služeb bez souhlasu zákonného zástupce dítěte

Jde-li o hospitalizaci novorozence bez souhlasu zákonného zástupce za účelem poskytnutí zdravotních služeb nezbytných k záchraně života nebo zamezení vážného poškození zdraví, postupuje poskytovatel zdravotních služeb podle ustanovení §38 a §40 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách.

Čl. 4

Má-li poskytovatel zdravotních služeb při propouštění novorozence podezření, že nastala skutečnost podléhající oznamovací povinnosti podle zákona o sociálně - právní ochraně dětí⁶¹, oznámí takovou skutečnost v souladu s uvedeným zákonem příslušnému úřadu obce s rozšířenou působností. Jako ohrožení dítěte zakládající oznamovací povinnost není možno chápat samotnou skutečnost, že je novorozenec propouštěn před uplynutím 72 hodin od jeho narození nebo že zákonný zástupce nesdělí poskytovateli zdravotních služeb způsob zajištění návazné péče o novorozence.

Čl. 5

Závěrečné ustanovení

5.1. Tento metodický návod nahrazuje Metodické opatření k Postupu zdravotnického zařízení při propouštění novorozenců do domácí péče, které bylo uveřejněno ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví č. 7/2005.

MUDr. Martin Holcát, MBA
ministr zdravotnictví

Příloha č. 1:

INFORMACE PRO ZÁKONNÉ ZÁSTUPCE
V SOUVISLOSTI S PROPUŠTĚNÍM NOVOROZENCE DO VLASTNÍHO SOCIÁLNÍHO
PROSTŘEDÍ PŘED UPLYNUTÍM 72 HODIN OD JEHO NAROZENÍ

České odborné lékařské společnosti doporučují fyziologického novorozence propustit do vlastního sociálního prostředí **nejdříve po uplynutí 72 hodin od narození**.

Za **fyziologického novorozence** je považován donošený novorozenec (trvání těhotenství 37+0 až 41+ 6 týdnů a dnů) s hmotností nad 2 500 g, který je bez zjevných známek patologie.

V prvních hodinách po porodu hrozí vyšší riziko náhlého úmrtí dítěte. Období 72 hodin po porodu umožňuje fyziologickému novorozenci jeho plnou adaptaci po porodu. V této době je monitorováno fungování **životních funkcí dítěte**, zjišťuje se, zda nejsou přítomny známky závažné vrozené vady (zvláště trávicího traktu a srdce), zda nejsou problémy s odchodem stolice, močením a s udržením tělesné teploty a rovněž se provádí řada vyšetření.

Hospitalizace fyziologického novorozence po dobu minimálně 72 hodin po narození mu zajistí odpovídající a potřebný rozsah zdravotní péče.

K zabezpečení novorozence před krvácením je po porodu aplikován **vitamin K** (Kanavit). Očkování proti tbc je v dnešní době selektivní, tzn. očkují se pouze rizikovní novorozenci.

Novorozenci jsou propouštěni do vlastního sociálního prostředí až poté, kdy jejich **křivka hmotnosti** po poporodním úbytku již neklesá a dítě má zajištěn příjem výživy. Největší váhové úbytky jsou 2. až 3. den po porodu, neboť množství mateřského mléka začne stoupat až po 48. až 72. hodině po porodu (u porodů císařským řezem nastupuje laktace pomaleji). Neprospívání dítěte je často první známkou nemoci nebo vrozené vady, která může být odhalena až vyšetřením provedeným právě na základě stagnující hmotnostní křivky. V případě kratšího pobytu než 72 hodin, není-li sledován dostatečný příjem potravy, hrozí u novorozence dehydratace s rizikem mozkového krvácení.

Novorozenci mají často novorozeneckou žloutenku s postupným nárůstem hodnot bilirubinu (hyperbilirubinemií) vyžadující opakované vyšetřování hladin bilirubinu a případného léčení v průběhu prvních dnů. Rozvoj hyperbilirubinemie u většiny dětí nelze předem předvídat (postihuje 50 % donošených novorozenců, nastupuje kolem 2. až 3. dne a vrcholí 3 až 5. den), může být také prvním příznakem novorozenecké sepse nebo jiného závažného stavu. V souvislosti s časným propouštěním novorozenců byl popsán nárůst výskytu postižení mozku, tzv. bilirubinové encefalopatie (jádrový ikterus), v 90. letech v USA a Kanadě, ale i v Evropě způsobený pozdním záchytem hyperbilirubinemie.

Pupečníkový pahýl je ponechán do samovolného odpadnutí, nebo je v nemocnici odstraňován seříznutím, a to z obavy před krvácením až po zaschnutí. Po seříznutí musí být pupek sterilně ošetřen a sledován přibližně 24 hodin, zda nekrvácí.

Během pobytu v porodnici každý novorozenec projde spektrem vyšetření, při kterých je zjišťováno, zda-li netrpí některou ze závažných vrozených či dědičných chorob. U novorozenců je rovněž prováděno vyšetření kyčlí, novorozenecký screening vrozené katarakty a novorozenecký screening sluchu.

Zákonný zástupce dítěte by měl zajistit novorozenci propuštěnému před uplynutím 72 hodin od jeho narození do vlastního sociálního prostředí, **do 24 hodin po propuštění, zdravotní péči (klinické vyšetření) u poskytovatele zdravotních služeb** v oboru neonatologie, dětské lékařství nebo praktické lékařství pro děti a dorost a provedení odběru krve 48 až 72 hodin po narození na screening dědičných metabolických poruch u poskytovatele zdravotních služeb v oboru neonatologie, dětské lékařství nebo praktické lékařství pro děti a dorost.

Zajištění těchto zdravotních služeb (klinického vyšetření) neznamená, že novorozenec je tímto automaticky zaregistrován u praktického lékaře pro děti a dorost. První preventivní prohlídka novorozence **registrujícím poskytovatelem zdravotních služeb** v oboru praktické lékařství pro děti a dorost **se provádí zpravidla do 2 dnů** po propuštění ze zdravotnického zařízení, ve kterém byly poskytnuty zdravotní služby v souvislosti s porodem.

Doporučuje se, aby zákonný zástupce zajistil novorozenci, který byl propuštěn před uplynutím 72 hodin od jeho narození do vlastního sociálního prostředí, vyšetření následujícími poskytovateli zdravotních služeb:

screening vrozené katarakty provádí oční lékař - měl by být proveden do 4 týdnů života novorozence;

screening sluchu se provádí na pracovišti ORL nebo foniatrie - měl by být proveden do 1 měsíce života novorozence;

screening kyčelních kloubů provádí ortopéd - měl by být proveden do 7. dne po narození.

Příloha č. 2:

ZÁZNAM O ODMÍTNUTÍ HOSPITALIZACE NOVOROZENCE A POSKYTNUTÍ ZDRAVOTNICKÝCH SLUŽEB (REVERS)

V souladu s ustanovením [§34](#) odst. 4 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů), prohlašuji, že jako zákonný zástupce

dítěte: nar.:
.....

(jméno, příjmení, datum narození dítěte)

jsem obdržel/a údaje:

1) o zdravotním stavu dítěte a potřebných zdravotních službách:

.....
.....
.....
.....
.....

2) o možných následcích odmítnutí potřebných zdravotních služeb pro zdraví dítěte:

.....
.....
.....
.....

Údaje podle bodu 1 a 2 mi byly sděleny a vysvětleny, těmto informacím jsem porozuměl/a a byla mi dána možnost klást doplňující otázky, které mi byly náležitě zodpovězeny. Současně jsem obdržel/a písemnou informaci o zdravotních rizicích souvisejících s propouštěním novorozence do vlastního sociálního prostředí (příloha Informace pro zákonné zástupce).

I přes poskytnuté vysvětlení odmítám poskytnutí dalších potřebných zdravotních služeb dítěti při jeho hospitalizaci a žádám o jeho propuštění z lůžkové péče před uplynutím 72 hodin po narození. Beru na vědomí informaci, že dítě bylo diagnostikováno jako fyziologický novorozenec*).

Jsem si plně vědom/a možných důsledků spojených s propuštěním dítěte z lůžkové péče před uplynutím 72 hodin od jeho narození a odpovědnosti za jeho život a zdraví.

Současně beru na vědomí, že je nezbytné, abych zajistil/a péči o zdraví dítěte. Byl/a jsem náležitě informován/a o potřebě zajistit dítěti do 24 hodin po propuštění, zdravotní péči (klinické vyšetření) u poskytovatele zdravotních služeb v oboru neonatologie, dětské lékařství nebo praktické lékařství pro děti a dorost.

Byl/a jsem rovněž náležitě informován/a o potřebě zajistit dítěti doposud neprovedená screeningová vyšetření podle přílohy, která je součástí této informace.

V dne v hod.

Jméno a příjmení: podpis:
.....

(místo, datum, hodina jméno, příjmení a podpis zákonného zástupce dítěte/svědka**)

Důvody, pro něž se zákonný zástupce nepodepsal a způsob projevu jeho vůle:

.....
.....
.....
.....
.....

V dne v hod.

Jméno a příjmení: podpis:
.....

(místo, datum, hodina jméno, příjmení a podpis zdravotnického pracovníka, který zákonnému

zástupci dítěte informace poskytl)

Příloha:

Informace pro zákonné zástupce

*) Za fyziologického novorozence je považován donošený novorozenec (trvání těhotenství 37+0 až 41+6 týdnů a dnů) s hmotností nad 2 500 g a který je bez zjevných známek patologie.

***) odmítá-li zákonný zástupce záznam podepsat, opatří se záznam jménem, příjmením a podpisem svědka, který byl projevu odmítnutí přítomen

Příloha č. 3:

POSTUP POSKYTOVATELŮ ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB
PO PROPUŠTĚNÍ NOVOROZENCŮ DO VLASTNÍHO SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ
PŘED UPLYNUTÍM 72 HODIN OD JEHO NAROZENÍ

Poskytnutí zdravotních služeb (klinického vyšetření) k zajištění postnatální adaptace hlavních fyziologických funkcí a dosud neprovedených zdravotních služeb

Fyziologickému novorozenci, který byl dříve než 72 hodin po narození propuštěn do vlastního sociálního prostředí na žádost jeho zákonného zástupce, se poskytují do 24 hodin po propuštění tyto zdravotní služby (klinické vyšetření):

(1) vyhodnocení zdravotního stavu novorozence s ohledem na:

postnatální adaptaci hlavních fyziologických funkcí a jejich stabilitu
výživu a hydrataci novorozence
stav pupečnickového pahýlu

(2) celoplošný novorozenecký laboratorní screening mezi 48 - 72 hodinami po narození, pokud nebyl proveden¹⁾.

Pro odbornost 002 (praktické lékařství pro děti dorost) je v případě novorozeneckého screeningu stanoven výkon č. 02210 (Odběr pro novorozenecký screening nebo rescreening vrozených vad u novorozence). Tento výkon stanovuje vyhláška [č. 134/1998 Sb.](#), kterou se vydává seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami, ve znění pozdějších předpisů. Výkon zahrnuje náklady na screeningové kartičky.

Podrobné informace týkající se provedení novorozeneckého screeningu jsou k dispozici na webových stránkách www.novorozeneckyscreening.cz , které edituje Koordinační centrum pro novorozenecký screening.

¹⁾ Metodický návod k zajištění celoplošného novorozeneckého laboratorního screeningu a následné péče, Věstník MZ ČR částka 6/2009.

- ¹⁾ Metodický návod k zajištění celoplošného novorozeneckého laboratorního screeningu a následné péče, Věstník MZ ČR částka [6/2009](#)
- ²⁾ Metodické opatření k celoplošnému screeningu vrozené katarakty v ČR, Věstník MZ ČR částka [9/2005](#)
- ³⁾ Metodický pokyn k provádění screeningu sluchu u novorozenců, Věstník MZ ČR částka [7/2012](#)
- ⁴⁾ Metodický návod MZ ČR o vyšetřování dětských kyčlí, Věstník MZ ČR částka 8/1996
- ⁵⁾ [§34](#) odst.3, 4, a 5 zákona č. 372/2011 Sb.
- ⁶⁾ [§10](#) odst. 4 v návaznosti na [§6](#) písm. a) bod 2 nebo 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně - právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.